

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра теорії та методики фізичної культури

М.О.Лянной

« 30 » 08 2024

2024

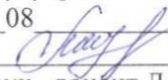
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Практикум з волонтерства у фізичній культурі

Спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура)

Інституту фізичної культури

Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Погоджено науково-методичною комісією
ІН Інституту фізичної культури
« 30 » 08 2024р
Голова
к. пед. наук., доцент Л.В.Мороз

Суми – 2024

Розробники: Томенко О.А., д.фіз. вих, професор

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
Теорії та методики фізичної культури
Протокол № 2 від 19 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри
Рибалко Петро Федорович
д. пед. наук., професор

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Рибалко', is written over a horizontal line. The signature is stylized and somewhat abstract.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	Вибіркова дисципліна	
	Спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура)	Форма здобуття освіти:	
		денна	заочна
Кількість розділів – 4	Ступінь вищої освіти магістр	Рік підготовки:	
		2	2
		Семестр:	
		3	3
		Практичні:	
		30 години	6 годин
		Самостійна робота:	
		60 годин	94 години
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	залік
Загальна кількість годин – 90			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «**Практикум з волонтерства у фізичній культурі**» спрямований на підготовку фахівців з організації та проведення спортивно-масових заходів та основ волонтерської діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Практикум з волонтерства у фізичній культурі**» є ознайомити з основним поняттями волонтерської діяльності та особливостями організації та проведення спортивно-масових заходів.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови вивчення навчальної дисципліни «**Практикум з волонтерства у фізичній культурі**»: зумовлені тим, що для майбутньої професійної діяльності вчителя/викладача фізичної культури необхідно ретельно вивчити досвід організації та проведення спортивно-масових заходів, організації волонтерської діяльності у сфері фізичної культури і спорту та основи менеджменту спортивних споруд.

4. Результати навчання за дисципліною

Основними програмними результатами вивчення дисципліни «**Практикум з волонтерства у фізичній культурі**» є:

- формування знань та вмінь у здобувачів освіти у сфері волонтерства;
- формувати у здобувачів освіти відповідну культуру поведінки вміння працювати у студентській групі, колективі, удосконалювати себе;
- отримання здобувачами освіти теоретичних знань щодо для організації волонтерської діяльності в сфері фізичної культури;
- ознайомити з методами залучення людей до волонтерської діяльності та способами їх заохочення;
- розвиток здібностей щодо інтеграційного сприйняття інших наук та переносу їх в практичну діяльність;
- розвиток вміння працювати з документами, інформацією, користуватись оргтехнікою;
- навчити складати волонтерські програми та здійснювати управління діяльністю волонтерів у сфері фізичної культури.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- теоретичні основи ринкових відносин у сфер фізичної культури;
- класифікацію фізкультурно-спортивних послуг;
- особливості фізкультурно-спортивних послуг та сферу їх застосування;

- основні нормативно-правові документи в сфері фізичної культури, волонтерської діяльності;
- теоретичні основи становлення та розвитку волонтерського руху в Україні та світі;
- теоретичні основи складання та розробки документів планування та звітності діяльності фізкультурно-спортивних організацій.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **вміти:**

- здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем;
- застосовувати отримані знання на практиці і демонструвати їх високий рівень в професійній діяльності;
- аналізувати нормативно-правові документи та статистичні показники розвитку фізичної культури;
- розробляти та складати положення про проведення спортивно-масових заходів різного рівня.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Загальні критерії

Шкала ЕКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть методології та особливості організації наукових досліджень, вільно оперувати науковими фактами стосовно проблеми власного наукового дослідження, адекватно добирати методи наукового дослідження. Він повинен володіти категоріальним апаратом науки, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82-89	Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, аспірант допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74-81	Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, Студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64-73	Контрольні заходи виконані посередньо, зі значною кількістю недоліків. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка “задовільно” передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
60-63	Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка “задовільно” передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.

35-59	Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка виставляється аспіранту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу методології і організації наукових досліджень, не орієнтується в змістові основних понять науки.
1-34	Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Денна форма навчання

Вид діяльності		Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Розділ 4	
		К-ть одиниць	К-ть балів	К-ть одиниць	К-ть балів	К-ть одиниць	К-ть балів	К-ть одиниць	К-ть балів
Поточний контроль	44	2	12	2	12	2	12	1	8
Контроль самостійної роботи	26	3	6	3	6	3	6	4	8
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом:									

Критерії поточного оцінювання на кожному практичному занятті

За кожне практичне заняття можна набрати до «7-8» балів за відповідь і творчу роботу (максимальна кількість балів за всі заняття – 44), «2» бали за контроль самостійної роботи (максимальна кількість балів – 26).

У випадку теоретичного опитування або контролю самостійної роботи вони оцінюються від 0 до 2 балів:

Оцінка «2 бали». Вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення. Переконаливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «1 бали». Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «0 балів». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

У випадку виконання практичних завдань вони оцінюються від 0 до 5 балів за ступенем повноти виконання.

Під час оцінювання завдань:

- враховується ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснюється індивідуальний підхід;

- застосовується публічність оцінки.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується протягом навчального семестру, оцінюється до 30 балів і представляється у вигляді виконання реферату, обсягом до 30 сторінок друкованого тексту згідно одного з питань:

1. Охарактеризуйте мету та основні напрямки розвитку волонтерського руху в сфері фізичної культури і спорту.
2. Проаналізуйте сучасний стан розвитку волонтерського руху в Україні.
3. Охарактеризуйте реалізацію державної політики щодо розвитку волонтерського руху в сфері фізичної культури і спорту.
4. Розкрийте зміст волонтерства як загальнодержавна політика розвитку сфери фізичної культури і спорту.
5. Розкрийте зміст основних принципів волонтерського руху.
6. Надайте характеристику меті та завданням волонтерського руху.
7. Розкрийте зміст організаційно-педагогічних характеристик підготовки волонтера в сфері фізичної культури і спорту.
8. Розкрийте особливості якісних організаційних характеристик волонтера в сфері фізичної культури і спорту.
9. Надайте характеристику головним функціям та ролям волонтера в сфері фізичної культури і спорту.
10. Розкрийте зміст основним напрямкам та формам підготовки сучасного волонтера в сфері фізичної культури і спорту.
11. Охарактеризуйте напрями підготовки волонтерів у сфері фізичної культури і спорту.
12. Розкрийте зміст різновидам та функціям фізкультурно-спортивних заходів.
13. Охарактеризуйте масові заходи та фізкультурно-оздоровчі змагання.
14. Розкрийте зміст класифікації фізкультурно-спортивних заходів згідно їх функціональної направленості.
15. Охарактеризуйте соціальні функції спортивних змагань.
16. Розкрийте зміст класифікації спортивних заходів.
17. Охарактеризуйте методику планування, підготовки та проведення спортивних змагань.
18. Проаналізуйте сучасний стан практики впровадження волонтерської діяльності у ході проведення спортивно-масових заходів
19. Розкрийте зміст загальних характеристик форм системи проведення спортивних змагань.
20. Розкрийте зміст сучасних принципів системи проведення спортивних змагань.
21. Охарактеризуйте етапи управління маркетинговими програмами щодо проведення фізкультурно-спортивних заходів.

22. Розкрийте зміст загальної характеристики маркетинг менеджменту спортивно-масових заходів
23. Охарактеризуйте головні принципи маркетингу у ході проведення спортивно-масових заходів
24. Надайте визначення принципам планування організації спортивного маркетингу фізкультурно-спортивних заходів.
25. Охарактеризуйте ризик-менеджменту при проведенні спортивно-масових змагань.
26. Розкрийте зміст мети та завдання ризик-менеджменту при проведенні волонтерами фізкультурно-спортивних заходів.
27. Розкрийте зміст функціональних характеристик організацій щодо забезпечення організації безпеки під час проведення спортивно-масових заходів.
28. Охарактеризуйте ролі менеджерів-волонтерів у проведенні спортивно-масових заходах.
29. Розкрийте зміст основних форм залучення волонтерами до занять фізичною культурою та популяризація видів спорту серед населення.
30. Охарактеризуйте особливості використання реклами волонтерами закладів вищої освіти фізкультурного профілю серед учнівської молоді.
31. Охарактеризуйте організацію волонтерами забезпечення суспільного порядку та безпеки при проведенні фізкультурно-спортивних заходів.
32. Розкрийте зміст методики організації і проведення професійно-орієнтаційної роботи волонтерами серед майбутніх абітурієнтів у період проходження спортивних змагань.
33. Охарактеризуйте організацію професійно-орієнтаційної роботи волонтерами у ході проведення спортивно-масових заходів.
34. Розкрийте зміст методики організації агітаційно-пропагандистської діяльності волонтерами серед глядачів та учасників спортивно-масових заходів.
35. Розкрийте зміст інформаційного забезпечення менеджменту фізичної культури і спорту.
36. Охарактеризуйте надання інформаційних послуг населенню волонтерами у ході проведення спортивно-масових змагань.
37. Охарактеризуйте агітацію і пропаганду як форма залучення населення до систематичних занять фізичною культурою і спортом.
38. Надайте характеристику формам пропаганди в сфері фізичної культури і спорту.
39. Розкрийте зміст методики проведення наукових досліджень студентами-волонтерами у період проведення спортивно-масових заходів.

Критерії оцінювання ІНДЗ (індивідуальне науково-дослідне завдання)

Максимальна кількість балів за кожним критерієм	Критерії оцінювання роботи
4 бали	обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження
2 бал	складання плану реферату
10 балів	критичний аналіз суті та змісту першоджерел; виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності; аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання
4 бали	дотримання правил реферуванням наукових публікацій
6 бали	доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження
4 бали	дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).
Разом – 30 балів	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Вивчення предмету завершується заліком. У процесі вивчення для контролю використовуються усні опитування, практичні завдання, для контролю самостійної роботи використовується підготовка презентацій. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання у вигляді наукового реферату.

7. Програма навчальної дисципліни

Інформаційний зміст дисципліни

Розділ 1. Сучасний соціальний розвиток волонтерської діяльності.

Тема 1. Аналіз сучасного стану розвитку волонтерського руху в Україні. Аналіз сучасного волонтерського руху як загальнодержавна політика розвитку сфери ФК. Мета та основні напрямки розвитку волонтерського руху в сфері ФК. Реалізація державної політики щодо розвитку волонтерського руху в сфері ФК. Форми агітації та пропаганди щодо залучення студентської молоді до волонтерського руху в сфері ФК. Основні принципи волонтерського руху. Мета та завдання волонтерського руху. Соціальне значення розвитку волонтерського руху у державі.

Тема 2. Правові основи волонтерського руху в сфері ФК. Характеристика нормативно-правової бази волонтерської діяльності. Основні положення Закону України «Про волонтерську діяльність». Права та обов'язки волонтерів згідно Закону України «Про волонтерську діяльність».

Розділ 2. Характеристика специфіки діяльності волонтера в сфері ФК

Тема 3. Організаційно-педагогічна характеристика підготовки волонтера в сфері ФК. Особливості якісних організаційних характеристик волонтера в сфері ФК. Головні функції та ролі волонтера в сфері ФК. Специфічні ролі волонтера у сфері ФК. Характеристика технологічних стилів управління волонтера в сфері ФК.

Тема 4. Основні напрями та форми підготовки сучасного волонтера в сфері ФК. Характеристика напрямів підготовки волонтерів у сфері ФК. Соціалізація та адаптація волонтера у фізкультурному русі. Форми самостійного підвищення кваліфікації та ефективності праці волонтера. Психологічні особливості волонтера.

Розділ 3. Методика організації та проведення волонтерами фізкультурно-спортивних заходів

Тема 5. Різновиди та функції фізкультурно-спортивних заходів. Загальна характеристика масових заходів та фізкультурно-оздоровчих змагань. Класифікація фізкультурно-спортивних заходів згідно їх функціональної

направленості. Класифікація фізкультурно-спортивних заходів згідно з їх специфічними ознаками.

Тема 6. Характеристика соціальних функцій спортивних змагань. Класифікація спортивних заходів. Аналіз внутрішньо спортивної функції. Аналіз спортивно-видовищної функції. Аналіз морально-регулятивної функції. Аналіз гедоністичної функції. Аналіз рекреативної функції.

Розділ 4. Характеристика компонентів системи проведення спортивних змагань

Тема 7. Методика планування, підготовки та проведення спортивних змагань. Аналіз сучасного стану практики впровадження волонтерської діяльності у ході проведення спортивно-масових заходів. Загальна характеристика форм системи проведення спортивних змагань. Сучасні принципи системи проведення спортивних змагань. Аналіз складання календаря спортивно-масових заходів. Методика підготовки до проведення спортивних змагань. Розробка положення про спортивні змагання.

8. Структура навчальної дисципліни

Денна форма здобуття освіти

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л.	пр.	сем.	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Розділ 1. Соціальні аспекти волонтерського руху в сфері ФК</i>						
Тема 1. Аналіз сучасного стану розвитку волонтерського руху в Україні	12		4			8
Тема 2. Правові основи волонтерського руху в сфері ФК	12		4			8
Разом за модулем 1	24		8			16
<i>Розділ 2. Соціологічні аспекти діяльності волонтера</i>						
Тема 3. Організаційно-педагогічна характеристика підготовки волонтера в сфері ФК	12		4			8
Тема 4. Основні напрями та форми підготовки сучасного волонтера в сфері ФК	12		4			8
Разом за модулем 2	24		8			16
<i>Розділ 3. Особливості волонтерської діяльності при проведенні спортивно-масових заходів</i>						
Тема 5. Різновиди та функції фізкультурно-спортивних заходів	12		4			8
Тема 6. Характеристика соціальних функцій спортивних змагань	12		4			8

Разом за змістовним модулем 3	24		8			16
<i>Розділ 4. Характеристика системи проведення спортивно-масових заходів</i>						
Тема 7. Методика планування, підготовки та проведення спортивних змагань	18		6			12
Разом за модулем 4	18		6			12
Усього годин	90		30			60

Заочна форма здобуття освіти

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	л.	пр.	сем.	лаб.	с.р.
<i>Розділ 1. Соціальні аспекти волонтерського руху в сфері ФК</i>						
Тема 1. Аналіз сучасного стану розвитку волонтерського руху в Україні	12		2			10
Тема 2. Правові основи волонтерського руху в сфері ФКС	12					12
Разом за модулем 1	24		2			22
<i>Розділ 2. Соціологічні аспекти діяльності волонтера</i>						
Тема 3. Організаційно-педагогічна характеристика підготовки волонтера в сфері ФК	12					12
Тема 4. Основні напрями та форми підготовки сучасного волонтера в сфері ФК	12		2			10
Разом за модулем 2	24		2			22
<i>Розділ 3. Особливості волонтерської діяльності при проведенні спортивно-масових заходів</i>						
Тема 5. Різновиди та функції фізкультурно-спортивних заходів	12					12
Тема 6. Характеристика соціальних функцій спортивних змагань	12					12
Разом за модулем 3	24					24
<i>Розділ 4. Характеристика системи проведення спортивно-масових заходів</i>						
Тема 7-8. Методика планування, підготовки та проведення спортивних змагань	18		2			16
Разом за модулем 4	18		2			16
Усього годин	90		6			84

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1.	Аналіз сучасного стану розвитку волонтерського руху в Україні. Сучасне волонтерства як загальнодержавна політика розвитку сфери фізичної культури і спорту	4	2
2.	Реалізація державної політики щодо розвитку волонтерського руху в сфері фізичної культури і спорту	4	2
3.	Організаційно-педагогічна характеристика підготовки волонтера в сфері фізичної культури і спорту	4	2
4.	Основні напрями та форми підготовки сучасного волонтера в сфері ФКС. Характеристика напрямів підготовки волонтерів у сфері ФКС.	4	2
5.	Класифікація спортивних заходів - аналіз внутрішньо спортивної функції, аналіз спортивно-видовищної функції, аналіз морально-регулятивної функції.	4	2
6.	Аналіз сучасного стану практики впровадження волонтерської діяльності у ході проведення спортивно-масових заходів.	4	2
7.	Загальна характеристика форм системи проведення спортивних змагань. Сучасні принципи системи проведення спортивних змагань.	6	4
Усього:		30	6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Права та обов'язки волонтерів згідно Закону України «Про волонтерську діяльність».	5	7
2	Основні принципи волонтерського руху згідно нормативно-правових документів	5	7
3	Соціалізація та адаптація волонтера у фізкультурному русі.	5	7
4	Основні форми залучення волонтерами до занять фізичною культурою та популяризація видів спорту серед населення.	5	7
5	Класифікація фізкультурно-спортивних заходів згідно з їх специфічними ознаками.	5	7
6	Специфічні ролі волонтера у сфері фізичної культури і спорту	5	7
7	Різновиди та функції фізкультурно-спортивних заходів. Загальна характеристика масових заходів та	5	7

	фізкультурно-оздоровчих змагань.		
8	Характеристика соціальних функцій спортивних змагань.	5	7
9	Методика планування, підготовки та проведення спортивних змагань.	4	6
10	Аналіз складання календаря спортивно-масових заходів.	4	6
11	Загальна характеристика маркетингу і менеджменту спортивно-масових заходів	4	6
12	Характеристика етапів управління маркетинговими програмами щодо проведення фізкультурно-спортивних заходів.	4	6
13	Принципи планування організації маркетингу фізкультурно-спортивних заходів.	4	6
Усього:		60	84

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Бондар А.С., Стадник С.О. Менеджмент фізичної культури: навчальний посібник. Харків, 2017. Ч.2. 124 с.
2. Бондар А. С., Петренко І. В. Роль спортивного волонтерства у житті студентів вищих навчальних закладів. *Слобожанський науково-спортивний вісник* : [наук. – теорет. журн.]. Харків, 2015. №6(50). С. 40-43.
3. Петренко І. В. *Організаційні аспекти підготовки спортивних волонтерів*. Науковий часопис Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2017. №1(82)17. С. 52-55.
4. Середа Н.В. Маркетинг фізичної культури (короткий курс): методичні рекомендації. Харків: ХДАФК, 2015. 127 с.
5. Жданова О.М., Чеховська Л.Я. Основи управління сферою фізичної культури і спорту: навч. посібник. Дрогобич.: Коло, 2009. 244с.
6. Загальна Декларація про волонтерську діяльність URL: <http://dyvensvit.org/articles/2018.html>
7. Закон України «Про волонтерську діяльність»: Закон від № 3236-VI від 19.04.2011 // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/ed20120324>
8. Звіт дослідження «Волонтерський рух в Україні». URL: www.gfk.com/.../zvit-doslidzhennja-volonterskii-rukh-v-ukr
9. Когут И. А., Гончаренко Е. В. Волонтерское движение в спорте: проблемы и перспективы. *Наука в олимпийском спорте*. №2. Киев, 2010. С. 134-141.
10. Петренко І. В., Гант О. Є., Бондар А. С. Комунікативна компетентність спортивних волонтерів. *Слобожанський науково-спортивний*

Інформаційні ресурси

1. [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua) – Міністерство освіти та науки України.
2. [http:// dsmsu.gov.ua](http://dsmsu.gov.ua) - Міністерство молоді та спорту України
3. [http:// www.noc-ukr.org](http://www.noc-ukr.org) – Національний олімпійський комітет України.
4. [http:// scu.org.ua](http://scu.org.ua) – Спортивний комітет України.
5. [http:// sportforall.gov.ua](http://sportforall.gov.ua) – Всеукраїнська мережа центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»

10 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,

використання яких передбачає навчальна дисципліна

Excel for Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; мультимедійний проектор, екран, презентації до лекцій.

Роздатковий матеріал (таблиці, схеми, рисунки, зразки анкет).

Програма дисципліни, матеріал для тестування, картки, періодична і наукова література, доступ до бібліотечних і мережевих джерел інформації.